

Analýza kauzy „Já, muslim“

Karel Spal

Úvod

Tato analýza představuje kauzu, která vznikla po odvysílání dokumentu ostravského studia z cyklu INFILTRACE pod názvem *Já, muslim* na programu ČT2. Analýza obsahuje:

- a) stížnosti podané na dokument *Já, muslim*,
- b) rozbor podpory dokumentu *Já, muslim*,
- c) mediální analýzu,
- d) popis správních řízení vedených s ČT.

Analýza se zabývá pěti různě adresovanými stížnostmi na dokument *Já muslim*. Stěžovateli byly instituce registrované náboženské společnosti Ústředí muslimských obcí (pražská a brněnská Islámská nadace), Rada arabských velvyslanců i nezávislí občané.

Analýza sleduje i server Eurabia.cz, na jehož stránkách publikoval autor dokumentu J. Ovečka pět článků vztahujících se k dokumentu *Já, muslim* a redakce serveru zveřejnila Otevřený dopis vyjadřující podporu dokumentu.

Pro mediální analýzu byla použita databáze Anopress, která obsahuje plné texty nejvýznamnějších českých deníků a periodik. V databázi Anopress byly vybrány všechny články v období 1.8. 2005 – 31.12. 2006, které obsahují ve fulltextovém vyhledávání slova „Já, muslim“ nebo „Jiří Ovečka“.

Adresáty stížností byl ředitel ČT, Rada České televize, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, Stálá komise pro sdělovací prostředky Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Analýza se zabývá rozhodnutími, které tyto instituce přijaly.

Kauza Já, muslim

7.10. 2005 odvysílala Česká televize na programu ČT2 dokument ostravského studia z cyklu INFILTRACE pod názvem *Já, muslim*. Česká televize uvedla na svých stránkách¹ k pořadu tento komentář:

¹ <http://www.ceskatelevize.cz/program/405235100011019.html>, konzultováno dne 2.8. 2007

„V dalším dokumentu z cyklu Infiltrace vás reportéři České televize nechají pomoci skryté kamery nahlédnout do života muslimské komunity u nás a své poznatky konfrontují se zkušenostmi z německých regionů, ve kterých se také nacházejí muslimské menšiny. Infiltrátor pronikl mezi muslimy v Čechách a rozkrývá jejich skutečné zájmy. Znamená islám hrozbu pro Evropu i Čechy? Jsou pro nás teroristické útoky v New Yorku a Madridu daleko či blízko? Odpovědi na tyto a podobné otázky přinese investigativní snímek ostravského studia ČT.“

Pořadu předcházela projekce pro novináře s možností diskuze s tvůrci pořadu v klubu Mat 21.9. 2005. První mediální zmínku o pořadu lze nalézt na webu Eurabia.cz, a to ve formě upoutávky na zmiňovaný dokument:²

„Náš tip!!!

V pátek 7. 10. 2005 odvysílá Česká televize na druhém programu ve 21:20 dokument Infiltrace s podtitulem *Já, muslim*. Prostřednictvím skryté kamery se autor pořadu pokusil rozkrýt skutečné záměry muslimů žijících v České republice.

Dokument se zaměřil na tři diskutované oblasti v životě muslima: postavení ženy a muže v islámské komunitě, míra ochoty přijmout zákony země, která přistěhovalce z islámských zemí přijala, a také vztah umírněných praktikujících k sebevražedným atentátníkům. A můžete se spolehnout, že nepůjde jen o klasický dokument, jakých můžete vidět stovky, ale událost, která změní Váš pohled na islámskou obec u nás.“

Autorkou této upoutávky na stránkách Eurabia.cz je Olga Ryantová známá svým neúspěšným podnětem ke zrušení registrace Ústředí muslimských církví³ (dle Ryantové je islám „ideologií zjevně propagující násilí a svaté války a potlačující práva žen a další práva občanů žijících ve svobodné společnosti“), jejíž aktivistická výzva inspirovala režiséra Jiřího Ovečku k práci na tomto dokumentu.⁴ Připomínám její autorství, neboť v kauze *Já, muslim* vystupuje vícekrát. Dokument⁵ byl odvysílán v pátek 7.10.2005 v 21:20 na druhém programu České televize. Již sobotní Lidové noviny uveřejnily v rubrice *Úhel pohledu* článek dokumentaristy Jiřího Ovečky pod názvem *Evropa se neumí bránit. A islám toho využívá*.⁶ Ovečka v tomto článku nejprve obhajuje investigativní metodu dokumentární práce:

„Co jiného mi tedy zbývalo, než dostat se k podstatě věci – zajít si do jedné z mála českých mešit? Co jiného, než si prolistovat korán? Zajděte ale jako novinář mezi muslimy. Jaké odpovědi asi tak uslyšíte na své otázky? Nepřicházelo proto v úvahu nic lepšího než infiltrace, tedy televizní pořad stejnojmenného cyklu na ČT.“

Dále autor cituje výroky muslimů z mešity na Černém mostě získané převážně skrytou kamerou, které bez vysvětlení vztahuje k životu německých muslimů a naopak:

² <http://www.eurabia.cz/Articles/87-nas-tip-ct-2-porad-infiltrace-ja-muslim.aspx>, konzultováno dne 2.8. 2007

³ *Překladatelka navrhuje zrušit muslimskou obec*. Dostupné z http://www.ihned.cz/I-10073040-15416750-000000_d-90, konzultováno dne 4.8. 2007

⁴ Ovečka J., *Evropa se neumí bránit. A islám toho využívá*. In Lidové noviny, 8.-9.10. 2005.

⁵ Dostupný v české i anglické verzi na stránkách: video.google.com/videoplay?docid=-2992904452963981918, konzultováno dne 4.8. 2007

⁶ Ovečka J., *Evropa se neumí bránit. A islám toho využívá*. In Lidové noviny, 8.-9.10. 2005.

„Sami jsme natáčeli na berlínské autobusové zastávce, na níž byla Němka – původem z turecké rodiny – zastřelena vlastními bratry jen proto, že odešla od manžela, kterého jí vybrala rodina. A když pak uslyšíte od arabského muslima v češtině, jak hřímá v mešitě na pražském Černém mostě slova „Žena, která je vdaná a přizná se k cizoložství, dostane trest smrti (doslovná citace), začnete pochybovat, že tito lidé mohou žít v Evropě.“

Nepochopení činu Jana Palacha padesátiletým Arabem pak popisuje Ovečka takto:

„Myšlení tak hrůzně jiné, že by mělo vyvolat strach v očích každého Evropana, který vidí přicházet na starý kontinent stále více muslimů, přičemž ti, kteří tady už jsou, rodí potomky, dále vychovávané v nejryzejší islámské tradici.“

Dokument byl reprizován v neděli 9.10. 2005 na ČT2 (03:00).

V úterý 11.10. 2005 otiskly Lidové noviny⁷ v rubrice *Dopisy redakci* dopis šéfredaktora islámských novin (českého konvertity) Lukáše Lhořana pod názvem *Co je problém islámu a co problém muslimů*. Autor v tomto článku vyčítá dokumentu především to, že „hodnotí všechny muslimy na základě zkušenosti z jedné malé specifické komunity“ a distancuje se od „stoupenců terorismu a násilí“. V závěru článku autor navrhuje:

(Stát a česká společnost) „by měly podpořit ty muslimy, kteří chtějí žít s ostatními v míru a toleranci, a bude-li to nutné, zahájit proti některým muslimským organizacím v ČR tvrdá razantní opatření a prověřit, cože to vlastně vyučují a šíří za neislámskou nenávistnou ideologii prezentovanou jako islám.“

Ve středu 12. 10. 2005 se tématu opět věnují Lidové noviny⁸ v rubrice *Polemika*. Autorkou je sociální antropoložka Barbora Spalová a článek se jmenuje *Zkáza Evropy podle Ovečky*. Autorka se kriticky vyjadřuje k Ovečkovu dokumentu i článku a více než problematikou islámu se zabývá způsobem zpracování dokumentu. Vyčítá mu prostředky, které „volí k obraně před obávanou islamizací Evropy, neboť jsou bezzubé, protože nepoctivé, nepoučené a rozporuplné až do krajnosti“:

„Za nepoctivý považuji především způsob práce s informacemi o životě muslimů v Evropě. Vynechám více než spornou praktiku natáčení skrytou kamerou, která je prezentována tak, že v případě muslimů jde vlastně o jedinou možnost, „jak se dostat k podstatě věci“. (Že by se muslimové stylizovali pro média víc, než třeba poslanci?) Tyto záběry z islámského centra na Černém Mostě a citace v článku jsou však bez jakékoli prokazatelné souvislosti propojovány se záběry z jiných zemí či ze saúdské televize nebo z internetu. Přitom logika je vždy taková, že tyto doplněné příklady nás mají varovat před tím, jak to u nás bude zanedlouho vypadat. Tak například citace z hodin výkladu Koránu v centru – „žena, která je vdaná a přizná se k cizoložství, dostane trest smrti“ – je doplněna o záběry z Berlína, kde byla svými bratry zavražděna muslimka opustivší svého manžela.“

⁷ Lhořan L., *Co je problém islámu a co problém muslimů*. In Lidové noviny, 11.10. 2005.

⁸ Spalová B., *Zkáza Evropy podle Ovečky*. In Lidové noviny, 12.10. 2005

Stížnosti

První stížnost

První stížnost na dokument *Já, muslim* z cyklu INFILTRACE podává šéf Rady arabských velvyslanců a saudskoarabský velvyslanec Mansour Kahlíd Al Saud 16.10. 2005 panu ing. Jaromíru Talířovi, předsedovi Stálé komise pro sdělovací prostředky Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Ten stížnost postoupil Radě České televize a na žádost generálního Ředitele ČT, Jiřího Janečka, se ke stížnosti vyjádřil Etický panel České televize. V této souvislosti je třeba se pozastavit nad institucí Etického panelu České televize.⁹

„Etický panel České televize je poradním orgánem generálního ředitele České televize. Posláním Etického panelu České televize je přijímat stanoviska k eticky sporným aspektům pořadů České televize. Jedná výhradně na základě zadání, která obdrží od generálního ředitele České televize. Je pětičlenný, členství v něm je čestné. Podle platného jednacího řádu se schází pravidelně jednou měsíčně, nejméně však desetkrát ročně. Projednávání každého případu uzavírá přijetím usnesení. Usnesení musí být podle vzoru lékařských etických komisí přijato vždy jednomyslně. Generální ředitel České televize je oprávněn se souhlasem členů Etického panelu text usnesení Etického panelu zveřejnit.“

Etický panel se 10.1. 2006 (ve složení Prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc., Prof. RNDr. Helena Illnerová, DrSc., Mgr. Jiří Peňás, Zdeněk Velíšek a Ředitel ČT ing. Jiří Janeček) jednomyslně shodl na mínění „že záměrem tvůrců pořadu nebylo podněcovat nenávist a vyznění pořadu rovněž nelze charakterizovat jako podněcování nenávisti“. Usnesení Etického panelu České televize č.1/2006¹⁰ je vpravdě šalamounským usnesením, neb stížnost pana Mansoura Khalida Al Sauda zužuje pouze na tři konkrétní výtky stěžovatele, s tím, že „vzhledem k částečné shodě námitek, obsažených v obou stížnostech,¹¹ vychází Etický panel tam, kde je to možné, při opakovaném projednávání tohoto pořadu z textu svého usnesení ze dne 6. 12. 2005.“

Tuto argumentaci považuji za šalamounskou, neboť Ředitel ČT Jiří Janeček není povinen usnesení Etického panelu ČT zveřejňovat a v tomto případě je usnesení, na které je odkazováno, nezveřejněno. Etický panel se tak může vyjadřovat jen k tomu, co si vybere. Zmiňme tedy reakce panelu¹² na tři konkrétní výhrady Mansoura Khalida Al Sauda:

- k první konkrétní výtce („*utajené využití skryté kamery k pořízení videozáznamu v prostorách islámského centra v Praze*“) se Etický panel vyjádřil již 6. prosince 2005, když ve výše zmíněném usnesení konstatoval, že pořad „*přinesl záběry a sdělení, které nebylo možno získat*“

⁹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct/kodex/panel.php>, konzultováno dne 5.8. 2007

¹⁰ <http://www.ceskatelevize.cz/ct/etickypanel/pdf/EP-usneseni-10-I-06-final.pdf>, konzultováno dne 5.8. 2007

¹¹ Iniciátorkou a kontaktní osobou druhé stížnosti byla Barbora Spalová, autorka polemiky v Lidových novinách. Signatáři stížnosti byli převážně zaměstnanci a studenti akademických pracovišť. Stížnost byla medializována Doc. ThDr. Ivanem Štampachem 28.10. 2005 na stránkách Britských listů pod titulkem *Česká televize šíří neodůvodněně strach a xenofobii vůči muslimům*. Viz dále.

¹² <http://www.ceskatelevize.cz/ct/etickypanel/pdf/EP-usneseni-10-I-06-final.pdf>, konzultováno dne 6.8. 2007

bez užití skryté kamery“. Je tedy zřejmé, že užití skryté kamery nebylo v tomto případě samoúčelné, ale funkční a pořad na něm byl postaven.

- V druhé výtce stěžovatel hovoří *„o nepřetržitém sledu záběrů teroristických atentátů v New Yorku, Madridu a Londýně.“* Etický panel konstatuje, že pořad nesestával z nepřetržitého sledu záběrů na tyto atentáty nebo jejich důsledky. Zmiňované záběry byly použity pouze jako ilustrace při pokusu tvůrců pořadu objasnit mentalitu pachatelů těchto kriminálních činů a pochopit prostředí, z něhož se zrodila. Stěžovatel tedy nepopisuje pořad adekvátním způsobem. Etický panel se otázkou začlenění těchto záběrů rovněž zabýval ve svém předchozím usnesení k pořadu *„Já, muslim“* ze dne 6. prosince 2005, a doporučil *„aby u takto citlivých témat postupovala Česká televize tak, aby bylo u každého záběru zřejmé, kdy, kde a v jakém kontextu byl pořízen, a vyvarovala se samoúčelného užití s tématem bezprostředně nesouvisejícího a emotivně laděného obrazového a zvukového materiálu“.*
- Stěžovatel dále píše o *„absurdním spojování (atentátů v New Yorku, Madridu a v Londýně) s koranickými texty.“* Etický panel dále konstatuje, že texty Koránu odůvodnili všechny v pořadu připomenuté atentáty sami pachatelé těchto kriminálních činů. Spojení mezi těmito činy a konkrétní interpretací výroků z Koránu tedy není dílem autorů pořadu. Etický panel konstatoval, že se rovněž touto otázkou zabýval ve svém předchozím usnesení k pořadu *„Já, muslim“.* Aby odlišil pachatele atentátů a muslimskou komunitu jako celek, zdůraznil Etický panel v této souvislosti, že *„právě ty výroky z Koránu, které byly v pořadu citovány, jsou v současnosti předmětem velmi vážné diskuze mezi islámskými teology a jejich doslovný výklad je dnes obecně pokládán za anachronický“.* Upozornil, že užití těchto výroků v pořadu bylo zavádějící.

Druhá stížnost

17.10. 2005 reaguje e-mailovou stížností na Radu ČT člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen RRTV) Václav Žák. Tento podnět při pozdějším rozhodování správního řízení mezi RRTV a ČT diskvalifikoval Václava Žáka, který byl poměrem 1-9-0 označen za podjatého.

Třetí stížnost

17. 10. 2005 se vůči dokumentu ohrazuje i představitel Pražské islámské nadace RNDr. Vladimír Sáška.¹³ Připomínám, že právě v sídle této nadace - mešitě na Černém mostě, natáčel infiltátor skrytou kamerou. Ve dvanácti bodech se ohrazuje vůči dokumentu:

1. „Hned první obrázky dokumentu byly věnovány útokům na WTC v New Yorku a snímkům z atentátů v některých evropských městech, které jsou připisovány muslimům. Pak byl střih na Islámské centrum v Praze. Prostříhy mezi různými krvavými událostmi z celého světa, případně záběry z různých videokazet, internetu a Saudské televize a mezi prostředím Islámského centra

¹³ Dopis byl adresován Řediteli ČT Jiřímu Janečkovi.

v Praze se ještě několikrát a v rychlém sledu střídaly během celého pořadu, že divák ztrácel souvislost, kde se nachází....“

2. Stále se opakující refrén „terorismus, nerovnoprávnost , útlak žen“...

3. Jsme přesvědčeni, že nebylo nutné použít postup s infiltrátorem, který pod různými a měnícími se záminkami mluvil s lidmi přítomnými v Islámském centru se zjevným úmyslem použít vytržené věty proti naší organizaci (...) Ovšem vyšlete-li do něj provokatéra, který se skrytou minikamerou vyzvídá od přítomných, tak jejich postoj nelze brát za oficiální postoj nadace.

4. „Ihned po vstupu do mešity absolvoval výslech“ – nic takového se nekoná (...) Pro arabskou mentalitu také není neobvyklé, když se lidé ptají vzájemně na věci, které jsou u nás považovány spíše za osobní, a není to považováno za nezdravost.

5. Záběry z knihovny Islámského centra – další špatnosti, které se pan Ovečka během přípravy pořadu dopustil, byl podvrh se záběry na monitoru v Islámském centru...

6. V pořadu zaznělo několik lživých informací, a to buď záměrně, aby posloužily záměru autora, nebo potvrzují jeho základní neznalost problematiky, neinformovanost a nepřípravenost k točení takového pořadu. Vybíráme jen některé z nich....

7. Objevují se zde sugestivní výrazy „zpracovat ženu, aby byla muslimka“ apod. Jsou to výroky autora pořadu...

8. V pořadu byly na několika místech rozebírány problémy Turkyň v Německu a tzv. vražda ze cti. Bylo konstatováno, že tento výraz pochází z islámu. Je to další lež – podobný čin nemá s islámem nic společného...

9. V pořadu zaznělo: „U většiny návštěvníků mešity se dá předpokládat, že je velice bohatá.“ Podle čeho to pan Ovečka posuzuje? Má přístup do jejich kont nebo tak soudí podle několika aut? Vypadá to, že hraje opět na city českého diváka a že se snaží vzbudit dojem, že by tu neměl být problém s financemi na nějakou nekalou činnost...

10. Jiná dezinformace z pera pana Ovečky se týká Jana Palacha (...) Nepochopení motivu Palachova činu je tu sice zřejmé, ale to lze připsat neznalosti českého prostředí a také neznalosti faktu, že mezi sovětskou okupací Československa a např. izraelskou okupací Palestiny je propastný rozdíl. Nikde však nebylo řečeno, kdyby Palach šel do Ruska, nikde nezaznělo jeho přirovnání k teroristům, jak je uvedeno v pořadu...

11. ...musíme si uvědomit, že Evropa je domovem muslimů už více než 500 let (Bosňané jako příslušníci Slovanů, Albánci, Tatarská menšina apod.), jednoznačně sem tedy patří, nejsou žádným cizím elementem či potenciální hrozbou.

12. Do scénáře pořadu zapadá i vystoupení Dr. Kellera, jehož slova mají podobně jako celý snímek jen vzbudit strach z muslimů a rozšířit islamofobii. Jak jinak si vysvětlit jeho slova, že „zatím jsou pod kontrolou, jsou uhlídatelní, protože jich je málo“, nebo „dokud zde nebouchne, tak se nás to týká jen okrajově. Ale až jich tu bude více, pak je to nebezpečí reálné.“ (...) Na závěr pak pan Keller říká, že on sám má strach, že na něj muslimové zaútočí.

Čtvrtá stížnost

24.10. 2005 se proti dokumentu ohrazuje i Islámská nadace v Brně.¹⁴ Námitky jsou obdobného charakteru:

- bylo natočeno daleko více materiálu, ale do výsledného pořadu byly záměrně vloženy pasáže vytržené z kontextu, které tímto získaly kompromitující charakter.
- používání veršů z Koránu bez vysvětlení a jejich záměrné vytrhávání z jejich přirozených komplexních souvislostí a místa, jaké zauímají v Boží Knize. Jejich prokládání záběry z New Yorku a dalších dějišť tragických teroristických útoků či konfliktních oblastí jako je Afgánistán, Irák či Palestina.
- klamná video-montáž některých sekvencí, jako by byly použity počítači mešity.
- fotografie použité v pořadu rády zveřejňují antiislámské webové stránky, známé šířením nenávisti vůči islámu a muslimům.
- v pořadu byl PhDr. Karel Keller tázán, zda má strach, a pak bylo uvedeno, že tzv. infiltrátor „Habib“ žije v současné době mimo ČR, což divákovi předestírá, že pražská mešita a muslimská komunita by měly být místem pro extremisty a teroristy, kteří byli nějak infiltrováni a měly by se za něco mstít.
- pořad má název „infiltrace“ ale velká část pořadu byla z Německa, kde je muslimská komunita úplně odlišná od naší...
- komentář pořadu od začátku až do konce se neopírá o fakta zjištěná touto infiltrací, ale o předsudky a nepodložené informace.
- uvádění některých zvyků, které se možná vyskytují u části muslimské menšiny v Německu jako součást islámu, ale které nemají s islámem nic společného (manželství z donucení, vraždy ze cti apod.).

Pátá stížnost

27.10. 2005 byla podána stížnost na obsahovou stránku a způsob zpracování informací v dokumentu Jiřího Ovečky *Já, muslim* z cyklu Infiltrace na RRTV. Iniciátorkou a kontaktní osobou této stížnosti byla Barbora Spalová, autorka polemiky v Lidových novinách. Signatáři stížnosti byli převážně zaměstnanci a studenti akademických pracovišť. Stížnost je medializována Doc. ThDr. Ivanem Štampachem 28.10. 2005 na stránkách Britských listů¹⁵ pod titulkem *Česká televize šíří neodůvodněně strach a xenofobii vůči muslimům*.

1. Vyvolávání strachu a xenofobie: Dokument pracuje s neověřenými a neověřitelnými prognózami do budoucnosti, které vyznívají tak, že by občané ČR měli mít strach z možného nárůstu muslimů v zemi. Za neověřitelnou prognózu považujeme například argumentaci na základě mechanické představy o fungování společnosti (větší koncentrace muslimů vede k jejich radikalizaci). Pořad tak porušuje článek 7.1 Kodexu České televize.
2. Šíření stereotypů: Pořad deklaruje v prvních okamžicích, že divákovi ukáže, jaká je realita ohledně terorismu, násilí na ženách a nesnášenlivosti, které jsou spojovány s islámem. Tyto stereotypní charakteristiky pak dokument potvrzuje, přičemž sled záběrů je vystaven tak, aby

¹⁴ Dopis byl adresován Řediteli ČT Jiřímu Janečkovi.

¹⁵ Britské listy. Dostupné z <http://www.blisty.cz/art/25565.html>, konzultováno dne 6.8. 2007

je potvrdil, nikoliv, aby se jimi kriticky zabýval na zvoleném terénu. Pořad tak porušuje článek 13.1 Kodexu České televize.

3. Nevyváženost, nereprezentativita: Z českého prostředí jsou zde pouze záběry skrytou kamerou z mešity na pražském Černém Mostě a záběry související s tímto materiálem, a divákovi je tak sugerována představa, že se jedná o typický příklad smýšlení a jednání muslimů v ČR. Divák není upozorněn na kontext terénu, kde bylo natáčeno skrytou kamerou.
4. Manipulace s informacemi a záběry: Záběry z mešity v ČR jsou bez jakékoli prokazatelné souvislosti propojovány se záběry z jiných evropských i neevropských zemí (např. z Afghánistánu), čímž je divákovi podsouvána vize negativního vývoje v ČR. Citáty z Koránu jsou vytrhávány z kontextu, doprovázeny násilnými obrazy a dramatickou hudbou. Z natočených rozhovorů jsou v pořadu pouze útržky, které podporují štvavou argumentaci autora a neposkytují dostatečný kontext, aby si mohl divák utvořit svůj názor. Pořad tak porušuje článek 5.12 Kodexu České televize.
5. Sporná odůvodněnost použití skryté kamery: Předkládáme Radě k posouzení, zda materiál natočený skrytou kamerou nebylo možno „ani při vynaložení zvýšeného úsilí získat jinak“ a zda byl „tento materiál současně nezbytný pro zpracování tématu“ (čl. 16.14 Kodexu ČT). Zároveň žádáme o přezkoumání, zda nebyl porušen článek 15.1 Kodexu ČT o respektování nevěřejnosti lidského soukromí. Chceme se ptát, proč po natočení dokumentu nedostali jeho respondenti žádnou možnost se k obsahu vyjádřit.
6. Nejenom jako religionisté, antropologové či sociologové, ale i jako členové multikulturní společnosti, ke které se dokument obracel, se ohrazujeme proti nepravdivému a nezasvěcenému obrazu islámu, který je v dokumentu podáván. V tomto bodě znovu kritizujeme používání citací z Koránu, charakteristiku šíitského svátku, prezentaci nošení šátků muslimkami jako „neblahé tendence“, interpretaci vize o budoucím patření celého světa Alláhovi jako snahu o politické ovládnutí Evropy atd.

Podpora dokumentu

1.11. 2005 je na webu Eurabia.cz uveřejněn rozhovor s Jiřím Ovečkou pod názvem *Za Infiltrací si stojím*.¹⁶ Autorem rozhovoru je inspirátorka dokumentu Olga Ryantová, která rozhovor uvádí slovy „Dokumentarista Jiří Ovečka natočil reportáž z prostředí české muslimské komunity. Vzápětí se stal terčem útoku ze strany politicky korektních českých pseudointelektuálů. Takzvaní „bojovníci za lidská práva“ se neštítí ani trestního oznámení a stížnosti u Rady pro televizní a rozhlasové vysílání.“ V rozhovoru samotném pak Ovečka dostává možnost se vyjádřit i ke stanoviskům stěžovatelů:

„Bezradnost z hlouposti. Nebo ze schválnosti, která se schovává pod slova: „musíme být demokratičtí“ nebo „musíme být multikulturní“. Ten, kdo nevidí, že ze strany islámu dojde takřka každý druhý den k nějakému teroru, ten, kdo nevidí vraždy ze strany muslimů v Evropě, ten, komu nevádí, že Palach je muslimy degradován na hrdinu srovnatelného s teroristy z NY, ten, komu

¹⁶ <http://www.eurabia.cz/Articles/107-jiri-ovecka-za-infiltraci-si-stojim.aspx>, konzultováno dne

nevdá, že by muslimové chtěli zavést v této zemi islámské zákony a přitom ty zákony zná, takový člověk je buď prodejná svině nebo hlupák. A z té snahy o přemíru tolerance a demokracie vyplývá skutečnost (dle mého názoru), že demokracie je předurčena k záhubě, protože není schopna použít adekvátní prostředky ke své ochraně.“

Na otázku „A to byste chtěl vyhubit muslimy?“ dokumentarista odpovídá, že nikoli, ale že se cítí tolerantním přístupem k muslimům ohrožen a bezradný:

Nesmysl. I v tom vidím jistou bezradnost, protože v životě bych si nedovedl představit bourat jakékoliv chrámy. A rovněž vím, že nemohu házet všechny muslimy do jednoho pytle. Ale mým úkolem není znát recept. Mým úkolem je odhalovat. Nezažil jsem samozřejmě 30. léta, ale jsem přesvědčen, že podobně jako dnes se dívá řada tolerantních intelektuálů na muslimy, podobně ve 30. letech analyzovali ve svých intelektuálních kavárničkách nástup Hitlera nebo komunismu. Tolerantně. Je to přece hlas, který má právo, aby zazněl. A když se narazilo na tvrdou realitu, bylo pozdě. A dav? Václavák byl přece nadšený a k prasknutí jak v 39., tak 48., tak v 89. roce.

O dva dny později (3.11. 2005) redakce Eurabia.cz zastoupená šéfredaktorem Richardem Zatloukalem na svých stránkách¹⁷ uveřejnila otevřený dopis pod titulkem *Odmítáme, aby byli novináři napadáni za uvedení nezakreslených faktů*. Dopis Řediteli ČT Jiřímu Janečkovi má titulku: *Odmítnutí stížnosti adresované RRTV zdůvodněné údajným šířením strachu a xenofobie vůči českým muslimům, podané studenty a pracovníky Univerzity Pardubice*. Pozastavme se nad strukturou textu, který je rozdělen na tři části. První z nich je reinterpetací (dezinterpretací) stížnosti:¹⁸

„Dne 28.10. 2005 byla na Britských listech zveřejněna stížnost studentů a pracovníků Univerzity Pardubice adresovaná Radě pro rozhlasové a televizní vysílání, ve které se její autoři mimo jiné ohrazují vůči údajnému očeřování české islámské komunity, domnělé manipulaci s fakty a vytváření nepravdivého obrazu o islámu v pořadu „Infiltrace – Já, muslim“, který pochází z dílny pana Jiřího Ovečky. Dále upozorňují na domnělé podryvání základů evropské multikulturní společnosti nebo ničím neodůvodněné vyvolávání strachu z islámu.“

Druhá část je zkratkovitě připomenutí:

Připomeňme si, že v tomto pořadu zazněly z úst lidí, kteří jsou veřejností i českými muslimy vnímáni jako představitelé islámu v Čechách, například takové výroky jako:

- „Korán dává mužům právo rozhodovat o osudu svých žen“ (přímá citace z dokumentu)
- „muži jsou o stupeň výše a Bůh je mocný a moudrý.“ (přímá citace z dokumentu)
- „Žena, která přišla a řekla, že se dopustila hříchu cizoložství a byla vdaná, tak ji čeká trest

¹⁷ <http://www.eurabia.cz/ShowArticle.aspx?ArtId=108>, konzultováno dne 7.8. 2007

¹⁸ Iniciátorkou a kontaktní osobou této stížnosti byla Barbora Spalová, autorka polemiky v Lidových novinách. Signatáři stížnosti byli převážně zaměstnanci a studenti akademických pracovišť. Stížnost byla medializována Doc. ThDr. Ivanem Štampachem 28.10. 2005 na stránkách Britských listů pod titulkem *Česká televize šíří neodůvodněné strach a xenofobii vůči muslimům*.

smrti.“ (přímá citace z dokumentu)

• „Jan Palach, který je znám jako státní hrdina, se zabil na protest proti okupantům, proti Rusům, ale je chápán jako státní hrdina. Kdyby tento člověk, který protestoval proti okupantům tenkrát, kdyby mohl způsobit ještě větší škodu pro Rusy. Jak by byl považován? Asi za ještě většího hrdinu. To by mi jenom lhal, kdyby mi někdo říkal, že ne. Toho bych považoval za teroristu. Bez ohledu na náboženství, každý má právo za svoji svobodu bojovat.“ (přímá citace z dokumentu)

• „Ten pojem „sebevražedný atentátník“, před tou naší dobou ten vlastenec, který bojoval za svoji vlast, za svůj lid, za svou rodinu, za svobodu, nebyl nikdy chápán jako terorista, ale teď je v naší době terorista ten, který bojuje za svobodu.“ (přímá citace z dokumentu)

Všechny tyto výroky byly natočeny v průběhu veřejných přednášek pro české muslimy, byly uvedeny v logickém kontextu a nebyly nijak zmanipulovány.

Nelze přehlédnout posun významu čtvrté citace (o Janu Palachovi) v dokumentu, s tím jak jej interpretuje Jiří Ovečka ve svém článku do Lidových novin (*Evropa se neumí bránit. A islám toho využívá*), který vyšel následující den po premiéře:

„Jan Palach je státní hrdina, který se upálil na protest proti okupantům – Rusům. Kdyby tento člověk ale šel do Ruska a udělal tam větší škodu, byl by to větší hrdina, „říká česky asi padesátiletý Arab žijící dlouhodobě v Česku.

Třetí část je vyhrazena „faktům“, které však nijak nereflektují výhrady stížnosti (vyvolávání strachu a xenofobie, šíření stereotypů, nevyváženost – nereprezentativita, manipulace s informacemi a záběry, sporná odůvodněnost použití skryté kamery):

Dále bychom chtěli připomenout následující fakta:

1) Hans-Peter Raddatz – uznávaný evropský odborník, ekonom a orientalista, který se vyjadřoval v dokumentu pana Ovečky k tématům islamizace Evropy, vražd ze cti, radikalizaci islámu v Evropě a vzniku paralelních islámských společností v Evropě je v současné době spolu se svou rodinou pod policejní ochranou, neboť jeden ze známých německých Turků vyzval muslimské věřící na svých internetových stránkách formou modlitby k zavraždění pana Raddatze a zároveň všech, kteří zastávají jeho názory. Viz příloha.

2) Multikulturní společnost, na kterou se tvůrci výše popsaného podnětu odvolávají je v poslední době velmi diskutovaným tématem. Je tomu několik měsíců, co britští muslimové narození v Británii spáchali krvavé sebevražedné atentáty a právě v těchto dnech probíhají masové pouliční nepokoje v islámských čtvrtích Paříže a dalších místech Francie. Multikulturní společnost má svá četná úskalí a je nezodpovědné a falešné toto téma tabuizovat nebo kritické komentáře k tomuto tématu považovat za xenofobii a rasismus.

3) Dále se tvůrci podnětu ohrazují proti tomu, že mnoho jevů popsaných v dokumentu pana Ovečky nemá bezprostřední propojení s českou muslimskou komunitou. Určitě je důležité v tomto

místě zdůraznit, že Česká republika je členem Evropské unie, kde problémy jednotlivých států pomalu přestávají být pouze jejich interními problémy, ale bezprostředně se dotýkají nás všech. Pan Ovečka se ve svém dokumentu pokusil hledat zákonitosti a mechanismy provázející nárůst islámských komunit v jednotlivých evropských zemích a přiblížit tyto skutečnosti divákům. Argument, že tyto jevy nejsou nijak spojené s českou islámskou komunitou není relevantní.

4) Čeští muslimové jsou tvůrci stížnosti prezentováni jako lidé, kteří nemají s porušováním práv žen, tresty smrti pro nevěrné manželky, glorifikací terorismu a podobnými jevy nic společného. Stačí však prostudovat internetové stránky českých muslimů (www.islamweb.cz) nebo český internetový portál www.muslimskelisty.cz nebo knihy vydané českými muslimy (Zakázané a povolené v islámu nebo Islám a sekularizace) a zjistíme, že skutečnost je jiná. Viz přílohy. Tresty smrti za nevěru a podobné jevy jsou v těchto materiálech popisovány. To, že evropský umírněný islám má často „dvě tváře“ je faktem popisovaným mnoha současnými odborníky na islám a je neupřímné tuto skutečnost zatajovat.

5) Dále se tvůrci stížnosti vyjadřují v tom smyslu, že takové projevy islámu jako například sňatky z donucení nemají s evropským islámem nic společného. Zde je zajímavé prostudovat materiály zveřejněné francouzským ministerstvem vnitra nebo německým ministerstvem pro rodinu, které například uvádí, že počet sňatků z donucení v islámských komunitách ve Francii a v Německu dosahuje několika desítek tisíc ročně. Ve světle těchto údajů se nám nezdá, že by dokument pana Ovečky působil zbytečně nebo neopodstatněně dramaticky.

6) Autoři stížnosti hovoří dále o neopodstatněných prognózách spojených s islámem. Cílem mnoha radikálních a konzervativních islámských uskupení v Evropě je islamizace Evropy. Dokonce i pan Sáška – zakladatel náboženské organizace Ústředí muslimských obcí, se v dokumentu Infiltrace vyjadřuje v podobném smyslu: „že by Evropě islamizaci přál“. Například německé ministerstvo vnitra v regionu Severní Porýní, kde žije vysoké procento německých muslimů k těmto tendencím vydalo 87 stránkovou studii, kterou je možné získat na internetových stránkách.

O dva dny později (5.11. 2005) vychází na serveru Eurabia.cz článek Olgy Ryantové s titulkem *Německý Turek vyzval své souvěrce k vraždě orientalisty*.¹⁹ Seznamuje nás s informací, že výše zmiňovaný Hans-Peter Raddatz (německý orientalista vystupující v dokumentu Já, muslim) je proklet tureckým šíitou žijícím v Německu, což soud v Oldenburgu prohlásil za výzvu k násilí. Turecký inženýr ekonomie z univerzity v Brémách totiž:

„... Na svém webu psal : „A pokud je pan Raddatz, štvác a lhář, ať ho všemohoucí Stvořitel (Alláh) potrestá za jeho zločiny a rovněž všechny, kteří trvají i přes četné výzvy na nepravdivostech, které pan Raddatz rozšiřuje“ . Později bylo Raddatzovo jméno nahrazeno třemi křížky.

Raddatz vyčítá Özoguzovi, že jsou vyzívání věřící muslimové k uskutečnění výzvy k jeho zavraždění. Kletba, kterou vykonal německý Turek, ukládá věřícím povinnost jeho výzvu naplnit.“

¹⁹ Ryantová O., *Německý Turek vyzval své souvěrce k vraždě orientalisty*. (6.8. 2007) Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/109-nemecky-turek-vyzval-sve-souverce-k-vrazde-orientalisty.asp>

Anotace na pět Radatzových knih o islámu uveřejňuje na stránkách Eurabia.cz také Olga Ryantová v článku *Vražd ze cti v Německu přibývá*²⁰ z doby natáčení (2.9. 2005) dokumentu *Já, muslim*. Připomeňme si čtyři z nich (rozsahem nejkratší) pro doplnění obrazu o nezaujatosti „uznávaného evropského odborníka“:

„Z autorova pera vzešly tituly:

Von Gott zu Alláh?

Téměř lexikální zpracování tématu o propasti islámu a západních hodnot.

Kniha vyšla krátce po 11. a věnuje se tendenci radikálních islámských struktur útočit na pilíře západní společnosti. „Islám nikdy nebyl tolerantním náboženstvím, kdykoliv se může uchýlit k násilí...“

Von Allah zu Terror?

Raddatz se zde hluboce zabývá vztahem mezi islámem a násilím. Jeho historické analýzy jasně ukazují, že islám lze hodnotit vždy jen v kontextu s džihádem, svatou válkou. Islám je i přes prohlášení představitelů západního dialogu, extrémním monoteistickým náboženstvím, které již ve své podstatě postrádá pojem tolerance.

Allhahs Schleier - Die Frau im Kampf der Kulturen

"Ženy jsou bez víry a rozumu – pokud ovšem nejsou poslušné svému muži!"

(Muhammad)

Jak muslima ovlivňují a frustrují nařízení ohledně sexuálního chování a co ho i v moderní společnosti nutí ženy neustále ovládat a utlačovat?

Türkische Gefahr?

Globalizace a přistěhovalectví likvidují sociální strukturu Evropy. Autor ostře kritizuje proislámské chování některých politických stran v Německu. Právě to prohlubuje etnické konflikty, radikalizaci islámu a korupci. Umělé udržování počtu obyvatel sebou přináší nezaměstnanost a snižování úrovně vzdělání v Evropě, přičemž Německo se jako hlavní sponzor EU může stát v budoucnosti ohniskem politických a sociálních střetů.“

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV)

Reakce RRTV na stížnost²¹ ze 27.10. 2005, která byla podána na obsahovou stránku a způsob zpracování informací v dokumentu Jiřího Ovečky *Já, muslim* z cyklu *Infiltrace* na RRTV měla následující průběh:

1. Ing. Petr Bartoš, vedoucí Úřadu RRTV, v elektronickém dopise²² ze 2.11. 2005 informuje, že „úřad má k dispozici záznam vysílání pořadu. Váš podnět bude předložen Radě pro rozhlasové a televizní vysílání na jejím nejbližším zasedání a bude Vás informovat, jakmile bude znám výsledek projednání věci Radou.“

²⁰ Ryantová O., *Vražd ze cti v Německu přibývá*. (6.8. 2007) Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/63-vrazd-ze-cti-v-nemecku-pribyva.aspx>

²¹ Iniciátorkou a kontaktní osobou této stížnosti byla Barbora Spalová, autorka polemiky v Lidových novinách. Signatáři stížnosti byli převážně zaměstnanci a studenti akademických pracovišť. Stížnost byla medializována Doc. ThDr. Ivanem Štampachem 28.10. 2005 na stránkách *Britských listů*²¹ pod titulkem *Česká televize šíří neodůvodněně strach a xenofobii vůči muslimům*.

²² Oddělení programu. Pod značkou: Ú 515vs/05/3091

2. Touto stížností se dle zveřejněného Usnesení č.1/2006 zabýval Etický panel ČT ve dnech 23. listopadu a 6. prosince 2005.²³

„...Etický panel konstatoval, že se pořadem „Já, muslim“ zabýval už ve dnech 23. listopadu a 6. prosince 2005, a to na žádost generálního ředitele České televize pana Mgr. Jiřího Janečka. Jednal tehdy na základě stížnosti zaměstnanců a studentů Fakulty humanitních studií Univerzity Pardubice a svým usnesením ze dne 6. prosince 2005 projednávání stížnosti uzavřel.“

Je překvapivé, že na stížnost adresovanou RRTV reaguje jako první ředitel České televize Jiří Janeček a jím zřízený Etický panel ČT. Politováníhodné je pak rozhodnutí nezveřejňovat jednomyslně přijaté usnesení k sedmibodové stížnosti na dokument *Já, muslim*. Nejenom proto, že v řešení stížnosti saudskoarabského velvyslance pana Mansoura Khalida Al Sauda se Etický panel ČT tohoto rozhodnutí dovolává, ale dovolává se jej později i Zdeněk Velíšek, když je podána žádost o vyjádření k dokumentu *Já, muslim* (tentokrát jako člen Komise pro etiku při Syndikátu novinářů v ČR).

3. Vedoucí úřadu RRTV Petr Bartoš zasílá vyrozumění stěžovateli až 13. ledna 2006 týkající se rozhodnutí RRTV zahájit s Českou televizí správní řízení.²⁴

Rada rozhodla zahájit s Českou televizí správní řízení pro možné porušení § 31, odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. (povinnost poskytovat objektivní a vyvážené informace) a rovněž pro možné porušení § 32, odst. 1, písm. c) zákona č. 231/2001 Sb. (povinnost zajistit, aby pořady nepodněcovaly k nenávisti z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti nebo příslušnosti k určité skupině obyvatelstva) a vyzvala provozovatele k vyjádření.

Pro hlasování o paragrafu 31, odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. hlasovali členové RRTV v poměru 9-1-3 ve prospěch zahájení správního řízení, o paragrafu 32, odst. 1 písm. c) zákona č. 231/2001 Sb. v poměru 7-2-4.

Karikatury Mohameda

Kauza týkající se zveřejnění dvanácti karikatur islámského proroka Mohameda v dánském deníku Jylland Posten je mediálně spojována s Ovečkovým dokumentem *Já, muslim*. Kauzou se musíme zabývat nejen díky mediální propojenosti s kauzou *Já, muslim*, ale i proto, že krvavé nepokoje, které karikatury Mohameda vyvolaly, probíhaly v době kdy, o dokumentu *Já, muslim* rozhodovala RRTV.

Karikatury byly otištěny v dánském deníku Jylland Posten v září 2005, v lednu byly přetištěny v norském tisku. Zobrazování Mohameda je v muslimské kultuře tabuizováno podobně jako v naší kultuře zpochybňování šoa (holokaustu). Protesty dánských muslimů odmítl dánský premiér Anders Fogh Rasmussen s tím, že vláda nemůže nijak ovlivňovat sdělovací prostředky, neboť svoboda tisku a slova jsou pilíře naší civilizace.

Dánští muslimové spornou kauzu karikatur exportovali do arabských zemí, kde byla medializována. Kauza vyvolala statisícové demonstrace, bojkot dánského zboží, útoky na

²³ <http://www.ceskatelevize.cz/ct/etickypanel/pdf/EP-usneseni-10-I-06-final.pdf>, konzultováno dne 5.8. 2007

²⁴ Oddělení programu. Pod značkou Ú 53vhu/0ž/439

zastupitelské úřady a krvavé násilí. V lednu a únoru 2006 (a tedy v době rozhodování RRTV) se staly události spojené s otištěním karikatur hlavní mediální událostí.²⁵ Souvislost mezi rozhodováním RRTV ve věci dokumentu *Já, muslim* a karikaturami Mohameda naznačují Hospodářské noviny (24.2. 2006) v článku Vojtěcha Blažka na titulní straně *Muslimové protestují proti filmu v České televizi*.²⁶ Článek reaguje na stížnost šéfa Rady arabských velvyslanců Mansoura Kahlida Al Sauda:

Radě arabských velvyslanců se nelíbí především to, že autor dokumentu Jiří Ovečka točil zčásti skrytou kamerou a že výpovědi muslimů – někdy velmi radikální – prokládal záběry teroristických útoků v New Yorku, Madridu a Londýně. „Jejich absurdní spojování s citacemi z Koránu je úmyslným pokusem o zkreslení pravdy, o poškození pověsti muslimů a úmyslným pokusem spojovat teroristické zločiny s islámem,“ píše v dopise, jehož kopii mají HN k dispozici, šéf Rady arabských velvyslanců Mansour Kahlid Al Saud.

V souvislosti se stížností na dokument *Já, muslim* je osloven i předseda RRTV Petr Pospíchal:

Předseda Rady Petr Pospíchal nechce o podrobnostech hovořit. „Ten dopis přišel, to je pravda. Ale dokud nebude správní řízení skončené, není to úplně veřejná věc,“ řekl.

Souvislost mezi posuzováním kauzy *Já, muslim* a násilnými protesty proti karikaturám proroka Mohameda naznačuje závěr článku:

Nedlouho poté, co tento případ rada začala posuzovat, propukly v islámském světě masové násilné protesty proti karikaturám proroka Mohameda. Jako první je zveřejnily noviny v Dánsku.

3. 3. 2006 vychází v Mladé frontě Dnes článek Jakuba Pokorného a Teodora Marjanoviče *Egyptané se zlobí na Čechy*. Článek je doplněn fotografií ministra zahraničí ČR Cyrila Svobody s komentářem „Ministr zahraničí Cyril Svoboda v minulých dnech bojoval za to, aby se evropské země postavily na stranu Dánska v jeho sporu s arabskými zeměmi. Některé země se na Čechy zlobí.“ Článek je strukturován na dvě části, přičemž první část je uvedena větou: „Egyptské listy otiskly zprávu o protestu arabských zemí kvůli reportáži České televize o muslimech“:

Káhira, Praha - O Česku se v Egyptě píše málokdy, ale před několika dny se ocitlo na předních stranách velkých novin.

Listy referovaly o reportáži České televize o pražských muslimech. Někteří z účinkujících v ní byli vykresleni jako sympatizanti teroristů. To vyvolalo protesty zdejších muslimů i zastupitelských úřadů Saudské Arábie i dalších arabských zemí.

²⁵ Kubiczka J., *Stojí za násilím karikatury Mohameda?* Český rozhlas 7 (11.2.2006) Dostupné z <http://www.radio.cz/cz/clanek/75661>, konzultováno dne 4.8. 2007

Internetovým tématům dominoval spor o karikatury Mohameda. (13.2.2006) Dostupné z <http://www.mediainfo.cz/temata-na-internetu/747.html>, konzultováno dne 4.8. 2007

Rózsová K., *Reakce Vatikánu na karikatury Mohameda*. (6.2.2006) Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/z-vatikanu/reakce-vatikanu-na-karikatury-mohameda.html>, konzultováno dne 4. 8. 2007

²⁶ Blažek V., *Muslimové protestují proti filmu v České televizi*. Hospodářské noviny 24.2. 2006.

Zpráva o těchto protestech se dostala do zpravodajství ČTK a tento týden, jak zjistila MF DNES, i do egyptských novin. „Převzali jsme článek z agentur. A zařadili jsme ho na titulní stranu kvůli současné citlivosti tohoto tématu. Jistě víte, jakou odezvu v arabských zemích mají dodnes dánské kresby proroka Mohameda,“ sdělil včera MF DNES Ramdan Abd Elkader, šéfredaktor káhirského anglojazyčného listu The Egyptian Gazette, který patří do státem vlastněné mediální skupiny Al-Gomhuria. Ta vydává stejnojmenný egyptský deník, který podle dostupných informací zprávu o poradu ČT též otiskl na titulní stránce.

V arabské zemi se takový článek - zvláště na titulní straně listu, který vychází pod dozorem státu - může stát rozbuškou pro lidové protesty. Ukázala to nedávná kauza karikatur proroka Mohameda v dánských denících. Po jejich zveřejnění dav před ambasádami na Blízkém východě páčil dánské vlajky a ničil zařízení zastupitelských úřadů. Pokojné demonstrace se konaly i v Egyptě. Právě do Egypta míří každoročně tisíce českých turistů. Egyptské noviny se navíc události věnovaly jen pár dní poté, co se ministr zahraničí Cyril Svoboda na zasedání Evropské unie zastal Dánska a požadoval pro ně odškodnění. Přesto se podle Svobody čeští turisté nemusí ničeho obávat. „Pokud jde o otištění toho článku v egyptských novinách, tak tu nevidím žádnou souvislost s mým vystoupením,“ řekl Svoboda.

V této části článku autoři citují šéfredaktora egyptských novin, který říká, že převzal zprávu z tiskových agentur a otiskl ji kvůli citlivosti tématu a odkazuje na dánské kresby proroka Mohameda. Ministr zahraničí Cyril Svoboda vystupující na zasedání Evropské unie ve prospěch Dánska, uvádí, že nevidí žádnou souvislost mezi článkem kriticky se vyjadřujícím k dokumentu *Já, muslim* a svým vystoupením ve prospěch Dánska. I tímto odmítnutím však jsou stížnosti týkající manipulativnosti dokumentu *Já, muslim* pro čtenáře bagatelizovány ve prospěch tématu týkajícího se svobody tisku a slova.

Druhá část článku je uvedena větou: „Co odvysílala Česká televize?“

Egypt i další arabské státy nyní s napětím čekají na verdikt Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, kam saudský velvyslanec poslal stížnost na pořad České televize. Rada už s televizí zahájila správní řízení.

„Myslím si, že reportáž nebyla objektivní. Redaktor opatřoval informace skrytou kamerou, která by měla sloužit jako krajní prostředek. Nejsem si jist, zda ji použil správně,“ řekl člen rady Petr Pospíchal. Redaktor Jiří Ovečka pronikl se skrytou kamerou do pražské mešity. Tam natočil jednoho z věřících, který teroristické útoky označil za hrdinství. Proložil to záběry z útoku na New York z 11. září 2001.

Reportáž v televizi se nelíbila ani egyptské konzulce v Praze Dine Elsehi. Ta ví i o aktuálním přetištění informací o reportáži v egyptských novinách. „Tu reportáž jsem viděla. Jsou tam záběry na čtení pasáží z Koránu v pražské modlitebně a pak záběry na místa z teroristických útoků, ale obojí spolu vůbec nesouvisí. Vyznělo to, jako by všichni muslimové měli něco společného s teroristy, což není pravda,“ řekla MF DNES Elsehi. Češi však podle ní přesto nemusí mít v Egyptě strach. „I protesty proti zveřejnění karikatur u nás byly zcela poklidné,“ upozornila konzulka.

Poté, co je naznačena autory článku možná souvislost mezi karikaturami Mohameda a dokumentem *Já, muslim* (jakkoli Cyrilem Svobodou odmítnutá), tak je vyvíjen nepřímý tlak na rozhodnutí RRTV. Viz věta:

Egypt i další arabské státy nyní s napětím čekají na verdikt Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, kam saudský velvyslanec poslal stížnost na pořad České televize.

Vrcholem novinářského diletantismu jsou věty usvědčující autory z absolutní neznalosti dokumentu:

Redaktor Jiří Ovečka pronikl se skrytou kamerou do pražské mešity. Tam natočil jednoho z věřících, který teroristické útoky označil za hrdinství.

Ve své Nedělní partii se tématu souvisejícím s dokumentem *Já, muslim* věnuje i Prima TV (5.3. 2006) pod titulkem *Podle egyptského tisku jsou v ČR uráženi muslimové a islám*. Moderátorem je Petr Šimůnek a diskutujícími Vojtěch Filip (předseda strany KSČM) a Miroslav Kalousek (tehdejší předseda strany KDU-ČSL).

Autor následující vstupní reportáže není uveden:

„Významné egyptské deníky zveřejnily na titulních stranách článku o tom, že v ČR jsou údajně uráženi muslimové a islám. Kauza vznikla kvůli dokumentu *Já, muslim* odvysílaném v loňském roce Českou televizí, na který si poté stěžovali velvyslanci arabských zemí v Praze. Někteří muslimové, kteří se objevili v tomto dokumentu, byli podle arabských ambasadorů vykresleni jako sympatizanti teroristů. Zprávu o protestech arabských diplomatů otiskly nedávno Hospodářské noviny a poté ji převzala Česká tisková agentura, a všimla si jí tak i egyptská média, která tento český případ dala do souvislosti s dánskými karikaturami proroka Mohameda, kvůli nimž se v islámském světě vzedmula vlna bouřlivých protestů. V Česku se nedávno ale objevila i další kauza, o které před několika dny informovala televize Prima. Ministr Bublan chce zakročit proti internetové stránce, která shromažďuje karikatury Mohameda. Tato zpráva se shodou okolností objevila ve stejný den, kdy ministr zahraničí Cyril Svoboda prosazoval, aby se Evropa jasně a nevyhýbavě postavila za Dánsko na obhajobu svobody slova, a nedávný postu EU vůči islámským zemím, kde byly kvůli karikaturám proroka Mohameda napadeny a zapalovány zastupitelské úřady, označil za slabý a přirovnal ho ke zbabělé předválečné britsko-francouzské politice appeasementu.“

Oproti článku v Mladé frontě Dnes (3.3. 2006), kde se mluví o deníku *The Egyptian Gazette*, reportáž Primy informaci rozšiřuje: „Významné egyptské deníky zveřejnily na titulních stranách článku o tom...“ a stejně jako MF Dnes, odkazuje na stížnost arabských velvyslanců na dokument *Já, muslim*. Co se však o dokumentu *Já, muslim* dozvíme? „Někteří muslimové, kteří se objevili v tomto dokumentu, byli podle arabských ambasadorů vykresleni jako sympatizanti teroristů.“

Autor reportáže konstatuje, že „egyptská média, která tento český případ dala do souvislosti s dánskými karikaturami proroka Mohameda, kvůli nimž se v islámském světě vzedmula vlna bouřlivých protestů“ a opomíjí, že na tuto souvislost upozornily již Hospodářské noviny.²⁷ Je to zřejmé i z chronologie, kterou se dočteme v reportáži : „Zprávu o protestech arabských diplomatů otiskly nedávno Hospodářské noviny a poté ji převzala Česká tisková agentura, a všimla si jí tak i egyptská média“. Zmiňovaná souvislost tedy není importována z Egypta. Vedle v úvodu zmiňované kauzy *Já, muslim* je autorem reportáže předložena kauza další:

²⁷ „Nedlouho poté, co tento případ rada začala posuzovat, propukly v islámském světě masové násilné protesty proti karikaturám proroka Mohameda. Jako první je zveřejnily noviny v Dánsku.“ Blažek V., *Muslimové protestují proti filmu v České televizi*. Hospodářské noviny 24.2. 2006.

„V Česku se nedávno ale objevila i další kauza, o které před několika dny informovala televize Prima. Ministr Bublán chce zakročit proti internetové stránce, která shromažďuje karikatury Mohameda.“ A shodou okolností v ten stejný den, „kdy ministr zahraničí Cyril Svoboda prosazoval, aby se Evropa jasně a nevyhýbavě postavila za Dánsko na obhajobu svobody slova, a nedávný postup EU vůči islámským zemím, (...), označil za slabý a přirovnal ho ke zbabělé předválečné britsko-francouzské politice appeasementu.“

Kauza *Já, muslim* je tedy v důsledku spojena s kauzou karikatur Mohameda, jsou proti sobě postaveny postoje dvou ministrů (ministr zahraničí a ministr vnitra) a nad nimi se zamýšlejí dva předsedové parlamentních stran (KDU-ČSL a KSČM). Je příznačné, že o dokumentu *Já, muslim* se v diskuzi vůbec nemluví, jen moderátor Petr Šimůnek v úvodu Nedělní partie shrnuje: „Pánové, jiným způsobem se nám zase vrací kauza karikatury.“

11.3.2006 Lidové noviny (v rubrice „Domov“) otiskují zprávu ČTK označenou titulkem *Reportáž o islámu byla v pořádku*.²⁸ Přestože se titlek vztahuje jen k usnesení Etického panelu ČT, tak zpráva vyznívá jako rozhodnutí RRTV.

Etický panel České televize nepovažuje za závadnou reportáž *Já, muslim*, kterou v říjnu odvysílala ČT. Reportáž ze života muslimské komunity vzbudila kritiku arabských velvyslanců v Česku, kteří zaslali stížnost Radě pro rozhlasové a televizní vysílání i sněmovní mediální komisi. Reportáží se zabývaly také některé egyptské deníky. Pořad obsahoval podle etického panelu drobné nedostatky, jeho tvůrci ale neporušili Kodex ČT

Rozhodování RRTV

Připomeňme rozhodnutí RRTV ze 13.1. 2006, kdy se rada rozhodla zahájit s Českou televizí správní řízení:²⁹

Rada rozhodla zahájit s Českou televizí správní řízení pro možné porušení § 31, odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. (povinnost poskytovat objektivní a vyvážené informace) a rovněž pro možné porušení § 32, odst. 1, písm. c) zákona č. 231/2001 Sb. (povinnost zajistit, aby pořady nepodněcovaly k nenávisti z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti nebo příslušnosti k určité skupině obyvatelstva) a vyzvala provozovatele k vyjádření.

Ve věci možného porušení paragrafu 31, odst. 2 zákona 231/2001 Sb. hlasovala RRTV po nastudování analýzy dokumentu *Já, muslim* ve prospěch zahájení správního řízení v poměru 9-1-3, v případě paragrafu 32, odst. 1, písm. c) zákona č. 231/2001 Sb. RRTV hlasovala v poměru 7-2-4.

Po více než dvou měsících, během nichž došlo k násilným nepokojům v arabském světě z důvodu zveřejnění karikatur Mohameda, se kterými byla kauza *Já, muslim* mediálně dávana

²⁸ ČTK, *Reportáž o islámu byla v pořádku*. Lidové noviny 11.3. 2006

²⁹ Iniciátorkou a kontaktní osobou této stížnosti byla Barbora Spalová, autorka polemiky v Lidových novinách. Signatáři stížnosti byli převážně zaměstnanci a studenti akademických pracovišť. Stížnost byla medializována Doc. ThDr. Ivanem Štampachem 28.10. 2005 na stránkách Britských listů pod titulkem *Česká televize šíří neodůvodněně strach a xenofobii vůči muslimům*.

do souvislostí, se RRTV rozhodla zastavit správní řízení s Českou televizí „v souvislosti s odvysíláním pořadu Infiltrace – *Já, muslim*“.

Dejme prostor námitkám druhé straně řízení České televizi, která se ke správnímu řízení vyjádřila v několika bodech:³⁰

1. RRTV během rozhodování na základě námitky účastníka řízení (České televize) a po vyjádření Ing. Václava Žáka rozhodla dle paragrafu 8. odst. 3. zák. 231/2001 Sb. o jeho podjatosti (v poměru 1-9-0). Podjatost Ing. Václava Žáka vyplývá z jeho e-mailové stížnosti na pořad *Já, muslim* (ze dne 17.10. 2005).
2. Česká televize ve svém vyjádření účastníka řízení též poukazuje na časovou souvislost s eskalací evropsko-muslimského napětí v posledních měsících a zvláště týdnech a z toho plynoucí přínos tohoto pořadu, který otevřel o tématu potřebnou diskuzi.
3. Odmítnutí odborného posudku Doc. ThDr. Ivana Štampacha na základě e-mailové korespondence s panem Karlem Kloučkem ze 7.11. 2005, ve které Doc. Štampach sděluje, že není iniciátorem hromadné stížnosti uveřejněné v Britských listech a následně zaslané RRTV, nýbrž že ji internetovému deníku pouze zprostředkoval a dodává, že pořad sám ještě neviděl. ČT z této korespondence vyvozuje, že i odborný posudek Doc. Štampach napsal, aniž pořad viděl.³¹
4. Analýza uvedená v oznámení o zahájení správního řízení, není hodnověrná, neboť pominula některé podstatné prvky pořadu – zejména ty, které byly získány skrytou kamerou přímo v mešitě na Černém mostě: např. Kázání o tom, že nevěrná žena měla být ukamenována, nebo srovnání teroristů s Janem Palachem.
5. Vymezení seriálu Infiltrace a konkrétně pak dílu *Já, muslim* z hlediska záměru a postavení v programovém spektru ČT. V případě tohoto dílu šlo o to, zda zjevně rostoucí obavy z radikálních projevů vyznavačů islámu na území Evropy mají racionální základ a zda potíže spojené s integrací vyznavačů islámu v evropském prostředí se týkají nebo mohou týkat i České republiky.

Z těchto uvedených důvodů je ČT přesvědčena, že k porušení zákona nedošlo a navrhuje pro neexistenci důvodů k udělení sankce zastavení řízení.

Věcnou stránkou – především kompozicí, výběrem odborníků a svědků, způsobem používání Koránu se ČT ve svém vyjádření vůbec vážně nezabývá a dodané odborné stanovisko chce diskvalifikovat na základě smyšleného důvodu (bod č. 3). Absence věcné argumentace je alarmující v souvislosti s bodem číslo dvě, který odkazuje k eskalaci „evropsko-muslimského napětí“ a kauzu politizuje.

Pozastavme se nad rozhodnutím o zastavení správního řízení ze dne 21.3. 2006, pro které RRTV hlasovala v poměru 8-3-1, nejenom kvůli tomu, že na základě analýzy hlasovala RRTV 13.1. 2006 pro možné porušení zákona v jasně opačném poměru 9-1-3 (7-2-4), ale i

³⁰ Vyjádření ČT z 9.3. 2006 zmiňují i stránky <http://www.eurabia.cz/Articles/337-exklusivne-na-eurabii-fakta-o-poradu-ja-muslim-.aspx>

³¹ *Vyjádření k pořadu ČT Já, muslim* od Doc. Ivana Štampacha. Ukázka popírající tvrzení ČT: „Ve dvacáté šesté minutě Karel Keller už zcela mimo seriózní akademický kontext říká: *Dokud to nebouchne, věc se nás týká jaksi okrajově, až jich tady bude více, nebezpečí je reálné.* Je to dále nekomentovaný xenofóbní projev překvapivý u člověka z akademického prostředí. Kellerova věta v závěru pořadu o „arabských fundamentalistech“ diletantsky zaměňuje národ a náboženství a usvědčuje tohoto do pořadu přizvaného odborníka z předpojatosti.“

kvůli rozdílnému stanovisku člena RRTV Dalibora Matulky a místopředsedy Petra Pospíchala zveřejněného jako votum separatum:

„Rozdílné stanovisko člena Rady Dalibora Matulky a místopředsedy Petra Pospíchala k bodu č. 55 – „*Já, muslim*“

Zastavení správního řízení s Českou televizí pro pořad „*Já, muslim*“ vysílaný 7.října 2005 na ČT2 je v rozporu se zákonem č. 231/2001 Sb. Informace uváděné v tomto pořadu zjevně nebyly objektivní a vyvážené a neumožňovaly svobodné vytváření názorů na islám a muslimskou komunitu. Svým manipulativním a neobjektivním zpracováním pořad podněcoval k nenávisti z důvodu náboženství. Bylo povinností RRTV udělit České televizi sankci.

Na žádost iniciátorky stížnosti Barbory Spalové o věcné vyjádření, proč RRTV shledala její stížnost jako neodůvodněnou a zastavila správní řízení s ČT se jí od vedoucího Úřadu RRTV Petra Bartoše dostalo (5.4.2006) odpovědi,³² „že Rada není oprávněna sdělovat veřejnosti informace, které jsou součástí řízení.“

Správní řízení RRTV o dokumentu *Já, muslim* se stalo jedním z podkladů, na jehož základě rozhodovala Rada České televize³³ o stížnosti pana Mansoura Khalida Al Sauda (šéfa Rady arabských velvyslanců). Dalším materiálem bylo usnesení Etického panelu ČT.³⁴ Zde je třeba upozornit, že zveřejněné usnesení č.1/2006 reaguje pouze na tři konkrétní výtky stěžovatele a ostatní výtky „objasňuje“ poukazem na nezveřejněné usnesení Etického panelu z 6.12. 2005. Dalšími podklady byl kontextuální dopis pana Petra Uhla, člena Rady České televize ostatním členům Rady České televize a připomínka člena Rady ČT J. Prokeše. Rada České televize 4.4. 2006 reaguje na stížnost velvyslance KSA, že „Rada České televize konstatuje, že v případě pořadu *Já, muslim* ČT neporušila zákon o České televizi ani Kodex České televize.“

Interpretace rozhodnutí RRTV

První reakce (26.6. 2006) na rozhodnutí RRTV se objevila na stránkách Eurabia.cz. Autorkou je inspirátorka dokumentu Olga Ryantová a článek se jmenuje *Infiltrace – „Já, muslim“ aneb svoboda slova versus islám poprvé v ČR*.³⁵ Článek se snaží rekonstruovat celý případ a zmiňuje „dva kritické ohlasy z Islámské nadace v Praze 17.10. 2005 a z Islámské nadace v Brně 24.10. 2005 adresované generálnímu řediteli ČT Jiřímu Janečkovi“, stížnost Barbory Spalové uveřejněnou na Britských listech, stížnost pana Mansoura Khalida Al Sauda. Dále zmiňuje části odborného posudku Doc. ThDr. Ivana Štampacha³⁶, „mnohostránkový věcný

³² Oddělení televize/2514/2006/P. č.j. vhu/2588/06

³³ Zápis ze 4. jednání Rady České televize dne 29.3.2006

³⁴ Etický panel ČT. Usnesení č.1/2006 k pořadu *Já, muslim*

³⁵ Ryantová O., *Infiltrace – „Já, muslim“ aneb svoboda slova versus islám poprvé v ČR*, Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/337-exklusivne-na-eurabii-fakta-o-poradu-ja-muslim-.aspx>

³⁶ Jelikož jsme jeho vyznění vynechaly, tak zmíníme, alespoň jeho závěr: „Pořad představuje islám a konkrétně české muslimy jednostranně, vyvolává náboženskou a částečně i etnickou nesnášlivost, není vyvážený a objektivní. Neshoduje se s posláním České televize jako veřejné služby. Toto hodnocení se netýká přístupu ČT k islámu v celku. Týká se konkrétně tohoto pořadu. Jiné pořady, které jsem viděl v poslední době, mluví o islámu příznivě (vyzdvihují jeho kulturní přínos) nebo popisně a neutrálně.“

rozklad jednoho z diváků adresovaný RRTV.“ Autor rozkladu, jak vyplývá z anotace je anonymní, a tak zmíníme jeden z jeho argumentů citovaný Ryantovou:

„...Vyhověním stížnosti by RRTV a ČT porušily Ústavu ČR. Listina základních práv a svobod Ústavy ČR čl. 17, 1-3 uvádí: „Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem a obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu. Cenzura je nepřípustná. „Přitom výklad Ústavy uvádí judikát Evropského soudu z roku 1976 k výrazu „projev“. „Svoboda projevu se uplatní nejen vůči „informacím“ a „myšlenkám“, jež jsou příznivě přijímány nebo považovány za neurážlivé či neutrální, ale rovněž vůči těm, které uráží, šokují, nebo znepokojují stát či část obyvatelstva.“

Závěr článku konstatuje, že „snímek České televize *Já, muslim* si zaslouží označení „precedens“ s ohledem na závažnost a výsledek celé kauzy. Prověřil zástupce některých institucí a potvrdil fakt, že islám, ať si to chceme nebo nechceme připustit, znamená v Evropě velký problém.“ A následuje poděkování „všem, kteří se na tvorbě dokumentu podíleli (tedy i autorce tohoto článku) (...), řediteli ČT Jiřímu Janečkovi, který nepodleh nátlaku (...), všem kteří v dokumentu spatřili závažné tendence ohrožující principy naší svobodné a rovnoprávné společnosti, i divákům, kteří poslali podpůrné reakce a významně tím ovlivnili řízení ve prospěch výsledku.“ Součástí článku je i odkaz na stránky dokumentaristy J. Ovečky, kde je dokument *Já muslim* k dispozici ke shlédnutí.

Český helsinský výbor ve své zprávě *O stavu svobody vyznání za rok 2006*³⁷ se o dokumentu *Já, muslim* vyjadřuje:

„Ústředí muslimských obcí (ÚMO) se podle téhož písemného sdělení (ústně doplněného dalšími podrobnostmi) cítí být poškozeno pořadem České televize (dále ČT) *Já, muslim* z cyklu *Infiltrace*. ČT jako médium veřejné služby je spjato se státem, [zákon č. 231/2001](#) jí ukládá poskytovat objektivní a vyvážené informace a zabraňuje podněcovat k nenávisti, mj. z důvodu náboženství. Pořad nejen podle mínění ÚMO, ale i na něm nezávislých občanů, kteří se vyslovili v petici, byl jednostranný a neobjektivní. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále RRTV) sice zahájila řízení pro možné porušení zákona č. 231/2001, ale nepřihlédla ke stanovisku nezávislých odborníků podporujících obavy ÚMO a řízení zastavila. Vzniká zde podezření, že stát zde neochránil právo občanů sdružených v tomto náboženském uskupení. Část členů rady vydala veřejně *votum separatum*, v němž konstatuje, že rozhodnutí RRTV bylo v rozporu se zákonem.“

21.3. 2007 podala Islámská nadace v Brně stížnost veřejnému ochránci práv za účelem nápravy ve věci rozhodnutí RRTV. 22.3. 2007 zveřejňuje aktivista Lukáš Lhoťan pod hlavičkou Islámské nadace v Brně materiál *Analýza pořadu „Já, muslim“*.³⁸ Analýza je zaměřena na údajnou neobjektivitu a zmanipulování dokumentu.

³⁷ Štampach I., *O stavu svobody vyznání 2006*. Dostupné z <http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2007021604>

³⁸ Postupně zveřejňováno na stránkách <http://www.bezcentury.org/rs/section.php?id=31>

26.3. 2007 podal autor této analýzy stížnost veřejnému ochránci práv za účelem přezkoumání rozhodnutí RRTV.

Závěr

Výše uvedené stížnosti na dokument *Já, muslim* mají společnou věcnost argumentů. Jedná se o manipulace s informacemi a záběry, podvrhy se záběry na monitorech, manipulace dosažené stříhem dokumentu a hudebním doprovodem, sporná odůvodněnost použití skryté kamery, zobecňování problematiky na základě návštěvy jedné mešity, zpochybnění výběru odborníků vystupujících v dokumentu...

Je třeba si všimnout, že stížnosti na pořad *Já, muslim* byly adresovány různě: Řediteli ČT Jiřímu Janečkovi (pražská i brněnská Islámská nadace), Radě České televize (V. Žák, potažmo i velvyslanec Saudské Arábie Mansour Khálid Al Saud, který ji adresoval předsedovi Stálé komise pro sdělovací prostředky Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ing. Jaromíru Talířovi a ten stížnost postoupil Radě České televize), Radě pro rozhlasové a televizní vysílání (Barbora Spalová).

Jak jednotlivé instituce reagovaly na stížnosti?

Ředitel ČT svolal poprvé svůj poradní orgán, Etický panel ČT, který dospěl 23.11. a 6.12. 2005 k jednomyslně přijatému usnesení, které se rozhodl nezveřejnit. Podruhé jej svolal 10.1.2006 v souvislosti se stížností saudsko arabského velvyslance a Etický panel ČT se ve zveřejněném usnesení odvolal k nezveřejněnému usnesení ze 6.12. 2005.³⁹

RRTV informuje stěžovatele třikrát: 1) zaregistrovala podnět (2.11.2005), 2) rozhodla se zahájit s ČT správní řízení (13.1. 2006), 3) rozhodla se zastavit správní řízení s ČT (24.3. 2006). Na žádost o věcné vyjádření proč bylo zastaveno správní řízení mezi RRTV a ČT, odpověděla RRTV stěžovateli, „že Rada není oprávněna sdělovat veřejnosti informace, které jsou součástí správního řízení.“

Rada České televize se rozhodovala na základě nezveřejněného správního řízení RRTV, dále nezveřejněného usnesení Etického panelu ČT, dále zveřejněného usnesení Etického panelu ČT odvolávajícího se na předchozí nezveřejněné usnesení. Jako kontextuální materiály použila Rada ČT dopis člena Rady ČT Petra Uhla ostatním členům rady (také nezveřejněný) a připomínky člena Rady ČT J. Prokeše (nezveřejněny).

Absence věcného vysvětlení bodů jednotlivých stížností, u kterých se stěžovatelé (stejně jako odborný posudek, který si RRTV nechala zpracovat; či část RRTV zveřejňující votum separatum, kde se výslovně píše o porušení zákona Českou televizí) domnívají, že došlo k porušení zákona, stejně jako netransparentnost rozhodování jednotlivých institucí, jsou hlavní motivy ke vzniku této analýzy.

³⁹ Vyjma tří konkrétních odpovědí. Viz. <http://www.ceskatelevize.cz/ct/etickypanel/pdf/EP-usneseni-10-I-06-final.pdf> , konzultováno dne 9.8. 2007

Je zřejmé, že dokument *Já muslim* vznikl v prostředí serveru Eurabia.cz. Autor dokumentu J. Ovečka publikoval na těchto stránkách 5 článků,⁴⁰ z nichž čtyři obsahují odkaz na dokument *Já muslim*:

Česká televize uvedla na 7. října 2005 pořad Infiltrace - Já, muslim. Dokument natočený částečně skrytou kamerou poodhalil roušku reálného islámu v Evropě a nechal nahlédnout do kuchyně muslimské komunity v Čechách.

Na jednacím stole a v mailových poštách Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (info@rrtv.cz) a Rady České televize (jiri.janecek@czech-tv.cz) se dodnes kupí pozitivní ohlasy diváků, ale také agresivní stížnosti ze strany muslimů a nepoučených multikulturalistů a pseudohumanistů.

Dokumentu *Já muslim* se na Eurabii.cz věnuje ve třech článcích⁴¹ i inspirátorka dokumentu Olga Ryantová (na Eurabii.cz publikovala celkem 37 článků). Redakce Eurabia.cz je autorem otevřeného dopisu⁴² Řediteli ČT Jiřímu Janečkovi, který odmítá stížnosti podané na dokument *Já muslim* jako bezpředmětné.

Je tedy záhodno v rámci této kauzy představit i server Eurabia.cz. Jeho strukturální a obsahovou analýzou se zabývá Martin Hála, a proto si dovolíme citovat ze závěru jeho analýzy:⁴³

Stránky Eurabia.cz vycházejí z premisy o hrozbě islámského pronikání do Evropy a postupné destrukce tradiční evropské kultury a evropského způsobu života, včetně jeho tradičních politických, občanských i náboženských svobod (...) Stránky Eurabia.cz se však k tomuto tématu staví jednostranně, ideologicky a bez zjevné snahy o hlubší objektivní analýzu. Celý problém tak spíše banalizují, než aby přispívaly k jeho pochopení, natož řešení. Ideologická rétorika, politické fráze a některé výrazy na hranici rasismu navíc server de facto staví stranou nezaujaté, objektivní společenské diskuze.

Hálou zmiňovaná nekriticky přijímaná premisa stojí i v pozadí celého dokumentu *Já, muslim*, jak podotýká odborný posudek Doc. Štampacha, votum separatum dvou členů

⁴⁰ Ovečka J., *Muslimští bratři*, (1.11.2006). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/153-muslimsti-bratri.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

Ovečka J., *Vraždy ze cti*, (14.12. 2005). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/144-vrazdy-ze-cti.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

Ovečka J., *Hans-Peter Raddatz: Dialog s islámem už možná není možný*, (5.12. 2005), Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/136-hans-peter-raddatz-dialog-s-islamem-uz-mozna-neni-mozny.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

Ovečka J., *Netvářit se, že problémy lze skrývat...*, (13.11. 2005). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/120-netvarit-se-ze-problemy-lze-skrivat-.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

Ovečka J., *Já, muslim*, (5.10. 2005). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/88-ja-muslim.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

⁴¹Ryantová O., *Náš tip!*, (3.10. 2005). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/87-nas-tip-ct-2-porad-infiltrace-ja-muslim.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

Ryantová O., *Jiří Ovečka – Za infiltrační si stojím*, (1.11. 2005). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/107-jiri-ovecka-za-infiltraci-si-stojim.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

Ryantová O., *Infiltrace – „Já, muslim“ aneb svoboda slova versus islám poprvé v ČR*, (26.6. 2006). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/Articles/337-exklusivne-na-eurabii-fakta-o-poradu-ja-muslim-.aspx>, konzultováno dne 9.8. 2007

⁴² Redakce, *Odmítáme, aby byli novináři napadáni za uvedení nezkreslených faktů*, (3.11.2005). Dostupné z <http://www.eurabia.cz/ShowArticle.aspx?ArtId=108>, konzultováno dne 9.8. 2007

⁴³ Hála M., *Cizinci, našinci a média. Mediální analýzy*, MKC, Praha 2007.

RRTV, ale i výhrady všech stěžovatelů. Je příznačné, že „obhajoba dokumentu“ stojí na zpochybňování legitimacy posuzovatelů (podjatost člena RRTV V. Žáka, nekompetentnost doc. Štampacha) a kontextualizaci kauzy *Já, muslim* k „eskalaci evropsko-muslimského napětí z důvodu zveřejnění karikatur proroka Mohameda.“ Tento způsob argumentace odvádí pozornost od věcných stížností na dokument *Já muslim* ke zpochybnění metodiky použité k posouzení kauzy Radou pro rozhlasové a televizní vysílání. Apel na souvislost mezi kauzou *Já muslim* a karikaturami Mohameda pak umožňuje přehlížet profesionální nedostatky dokumentu (zmanipulování, neobjektivita), neboť se celá kauza dostává na úroveň diskuze o svobodě tisku a slova (viz. titulky článku O. Ryantové shrnující celou kauzu: Infiltrace – „Já, muslim“ aneb svoboda slova versus islám poprvé v ČR).

Vzhledem k tomu, že RRTV nepřihlédla ke stanoviskům nezávislých odborníků, jejichž stanoviska si nechala vypracovat na dokument *Já, muslim* a rozhodla v opačném duchu, tak vzniká podezření, že stát neochránil právo občanů sdružených v Ústředí muslimských obcí. Podezření podporuje votum separatum části RRTV („... rozhodnutí RRTV bylo v rozporu se zákonem.“) i závěry výzkumné zprávy, kterou si nechalo zpracovat Ministerstvo vnitra ČR⁴⁴ (výzkum probíhal od 1.8. 2006). Rozhodnutí Islámské nadace v Brně podat stížnost na rozhodnutí RRTV veřejnému ochránci práv naznačuje že, přes frustraci z rozhodnutí RRTV ve věci dokumentu *Já, muslim*, nechtějí čeští muslimové žít odsunuti na sociální periferii, kam je situoval dokument J. Ovečky.

Česká televize, která dokument *Já, muslim* odvysílala, se k němu v zásadě již veřejně nevyjádřila a česká média, která se v průběhu kauzy *Já, muslim* k dokumentu vyjadřovala, informovala o dokumentu v zahraničně politickém kontextu (zmiňují pouze stížnost Rady arabských velvyslanců, její otištění v egyptských denících, naznačují souvislost s kauzou karikatur Mohameda ...). Výjimkou jsou Lidové noviny, které v rubrikách „úhel pohledu“ a „polemika“ (potažmo „názory čtenářů“) zachytily počáteční věcnou diskuzi celé kauzy. Mediální obraz celé kauzy vypovídá o tom, že skrze kauzu *Já, muslim* byly internalizovány do českého prostředí diskuze v té době významnější (karikatury Mohameda a s nimi spojené krvavé nepokoje). Kauza *Já, muslim* tak byla přeformátována do diskurzu týkajícího se svobody slova, ačkoli výhrady stěžovatelů se týkaly manipulativnosti a věcných nedostatků dokumentu.

Analýza vznikla díky laskavé podpoře Evropské unie z prostředků programu Transition Facility v projektu Antidiskriminace - právní poradenství obětem.

⁴⁴ „Média přispívají k šíření stereotypních obrazů o islámu a muslimech a mohou přispívat k islamofobii. Stálo by za zvážení, jakých změn lze v této oblasti ve směru k médiím dosáhnout. Případně jaké kampaně by mohly být realizovány v rámci prevence islamofobie.“ (s. 97). Topinka D. (ed.), *Integrační proces muslimů v České republice – pilotní projekt*. Dostupné z http://www.mvcr.cz/dokument/2007/integrace_muslimu.pdf, konzultováno dne 9.8. 2007